



Høsten på Sødal i 1883.

Medlemsblad nr. 2, 24. årgang nr. 2017

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Navn, adr., tlf., mail: Funktion

Karsten Sørensen
Vestergade 8, Ørum - 8830 Tjele
86653164 / 42251520
karsten@orumnet.dk
Formand

Ruth Møller Sørensen
Søbakken 47, Rødding – 8830 Tjele
22595787
ru_he@fiberpost.dk
Næstformand

Knud Østergaard
Vibevej 8, Ørum – 8830 Tjele
86652079
knud-vibevej@orumnet.dk
Kasserer

Jørgen Dalager
Vråvej 24, Pederstrup - 8830 Tjele
86699096
nederskov@dalager.com
Redaktør – Tjele på tværs

Irma Therkildsen
Hovedgaden 41, Vejrumbro – 8830 Tjele
86654165
irma.therkildsen@live.dk
Sekretær

Jytte Bjørn
Catrinevej 15, Vammen – 8830 Tjele
86690112
jyttebjorn@dlgmail.dk
Medlem

Nette Hunsballe
Egelundsparken 22, Ørum – 8830 Tjele
86652065
netto.hunsballe@hotmail.com
Medlem

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele

tlf.. 87 25 02 82

e-mail: info@tjelearkivet.dk

www.tjelearkivet.dk

Åbent hver mandag kl. 14 – 17.

(Ferielukket i juli måned)

Årets generalforsamling

Vi har efterhånden fået indarbejdet traditionen med at afholde generalforsamling på forskellige lokaliteter, således at vi kommer hele den gamle Tjele Kommune rundt. Og i år var det så Rødding, som leverede rammerne.

Den 22. februar 2017, havde 44 personer af foreningens medlemsskare fundet vej til Røddinghus for at deltage i den 25. generalforsamling. Et rigtig flot fremmøde, som vidner om en stor interesse for vores historie, noget som lokalområdet i den grad er rig på.

Af de 25 generalforsamlinger, var den første i rækken stiftende generalforsamling, så det er først næste år vi kan fejre 25 års jubilæum, nærmere præciseret den 19. april 2018.

Som dirigent, og til at gelejde os gennem aftenens program, valgtes Svend Haakon Jensen. Som referent valgtes Irma Therkildsen som med sikker pen gengav aftenens forløb.

Karsten Sørensen berettede om foreningens virke i 2016, som bl.a. omfattede 4 arrangementer: Foredrag ved Lone Hansen i Tjelecenteret, med titlen "Vejen til mine rødder – jeg er min mors hemmelighed". Forårsudflugt til Vorning Mølle, Kirkevandring ved Løvel kirke og sidst en foredragsaften ved Henning Bender i Tjelecenteret omhandlende Dansk udvandring, herunder udvandring fra Tjeleegnen. Alle arrangementer med rigtig flot tilslutning.

Hans Engberg repræsenterede Bogselskabet bag *Tjele på Langs*, og kunne, ikke uden en vis stolthed, meddele at både salgstal og anmeldelser af 2016 udgaven er fine. 2018 udgaven af *Tjele på Langs* har tilsagn fra 15 skribenter om en artikel. Der udover har man henvist et par stykke til 2020 udgaven. Det er da forrygende!

Knud Østergaard fremlagde regnskab for TLF og Bogselskabet bag *Tjele på Langs*. Førstnævnte endte året med et underskud på 825 kr. og en formue på 16.531 kr. Bogselskabet endte med et underskud på 72.681kr. og en formue på 17.205 kr. Generalforsamlingen godkendte begge regnskaber.

Plan for arrangementer/virke 2017 blev fremlagt. Punktet indkomne forslag havde ikke affødt forslag.

Budget 2017 blev fremlagt. Herunder havde Bestyrelsen indstillet til kontingentforhøjelse: personligt medlemskab 100 kr. og husstandsmedlemskab 150 kr. Indstillingen blev vedtaget.

Under Valg til bestyrelse ønskede Birthe Dalsgaard ikke genvalg. Som efterfølger valgtes Ruth Møller Sørensen. Thuri Thomsen ønskede ikke genvalg som bestyrelsessuppleant, og her nyvalgtes Per Ve-

ster. Ved alle øvrige poster var der genvalg.

Karsten Sørensen takkede Birthe Dalsgaard for en lang og gedigen indsats ved Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening, og overrakte dertil en afskedsgave.

Efter generalforsamling og kaffebord var der lagt op til historiefortælling. Og det var historiefortælling som vi alle, i et eller andet omfang, kunne identificere os med. Eigil Jensen, Ernst Madsen og Anker Lauridsen fortalte om deres barndom og ungdom i halvtredserne/tresserne. En periode som de fleste af os – uden at blinke og bruge ord som skønmaleri – vil benævne som guldalderperioden. De tre "konfirmander" er født og opvokset i området og har alle overtaget deres fødehjem. Vi fik et fint indblik i deres opvækst, deres gøren og laden, og mellem linjerne en erkendelse af en privilegeret tilværelse. Tusind tak for det.

BESØG PÅ SØDAL

Den 9. maj besøgte 40 af foreningens medlemmer Sødal herregård ejet af Birthe og Gert Hansen.

Gert viste rundt i udbygningerne, der bl.a. rummer hans store samling af veterantraktorer og nutidens moderne landbrugsmaskiner.

Udsigten fra staldbygninger blev nydt i fulde drag, hvorimod parkvandringen blev spoleret af en voldsom regnbyge.

Indendørs så vi i 1600-tallets stuehus både kælder og stueplan og i hovedbygningen fra 1860, hvordan de nuværende ejere har indrettet sig.



Komfuret, som står i det gamle hus, er intakt endnu, men nok ikke i brug.

I folkestuen fortalte Jørgen Dalager om stedets historie og de forskellige ejers indflydelse på herregården og omegnen.

31.5.17. Karen Vesterby

Kommende arrangementer

Vinge Mølle

Tirsdag den 15. august er der sensommerudflugt til Vinge Mølle.

Efter sidste års besøg ved Vorning Mølle, bevæger vi os af Holmevej videre mod Vinge Mølle, som er den næste i rækken af påtænkte møllebesøg. Disse to møllebesøg ligger i en naturlig forlængelse af hinanden, da de historisk er knyttet til hinanden. Vinge Mølle blev opført i 1683 på den nuværende lokalitet, og er således knap 150 år yngre end Vorning Mølle. Nuværende ejere, Elisabeth og Hans Tage Lund, vil delagtiggøre os i møllens historie og måske farvelægge den med finurlige anekdoter. (Læs i Tjele på Langs 2014)



I 1983 blev Vinge Møllemed med omgivende arealer fredet med det sigte, at bevare områdets biotopvariation m.v. En kyndig person vil fortælle om biodiversite-

ten ved denne skønne oase, som dalstrøget med tilhørende vandløb og møllemed indeholder.

Vel mødt ved Vinge Mølle, Holmevej 24, 8830 Tjele, Kl. 19.00

Vi nyder den medbragte kaffe på gårdspladsen. Entré: 30 kr. - Alle er rigtig hjertelig velkommen.

Jordemødre i på Tjeleegnen

7. november kl. 19.00 i Tjelecenteret

Tidligere overlæge Magne Juhl skriver om sit foredrag følgende:

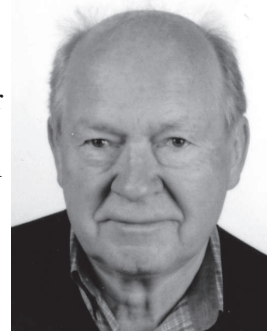
Om uddannelse af jordemødre i Danmark før 1920 og om jordemødre på Tjele-egnen herunder om fødsel på fødehjem i Hammershøj og Vorning samt under diskret ophold hos jordemoder i Hammershøj.

Jordemodereksamensprotokollen fra København nævner i alt 4.630 kvinder som fik eksamen i tidsrummet fra 1739 til 1920. Nogle få andre fik et særligt bevis på, at de kunne virke i f. eks. Dansk Vestindien eller på Grønland.

Om nogle af jordemødrene er i protokollen særlige oplysninger. Det gælder Cathrine Peters født Jæger, som fik fængselsdom to gange for henholdsvis

deltagelse i rufferi og for dokumentfalsk. Hun boede i Hammershøj, da hun søgte optagelse på jordemodderskolen.

Også i andre kilder findes oplysninger om jordemødre, som for Cathrine Jægers mor, der er omtalt i Tjele på langsg i 2016, hvor de kendte oplysninger om de ældste jordemødre i Hammershøj også er omtalt.



Siden er kommet flere oplysninger om en jordemoder samme sted, som havde unge gravide kvinder på diskret ophold, til de fødte.

I pastoratet Vorning-Kvorning-Hammershøj viser det sig, at der foruden hos jordemoderen var hele to "fødehjem", hvor unge gravide kvinder kunne komme for at føde. Det ene var hos familien Bottke, og om dette hjem vil en efterkommer af familien fortælle yderligere i et foredrag til foråret.

Om det andet fødehjem, Kjejsmarks fødehjem eller fru Petersens fødehjem er bevaret en klage til sundhedspolitiet i København over forholdene.

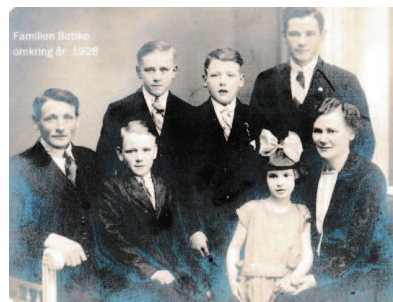
På Tjeleegnen har der været jordemødre andre steder end i Hammershøj, og til en artikel i et senere nummer af Tjele på langsg indsamles supplerende oplysninger til det allerede kendte om disse.

Under aftenens arrangement vil der blive serveret en forfriskning: vin, øl eller vand samt snacks.

Entre 50 kr.

Bottkes hjem for "diskret ophold"

I min søgning efter min bedstefars niece, kom jeg til Hammershøj i 1939. Her fødte niesen en datter, som blev døbt i Hammershøj Kirke, hvor bl.a. en ung pige med navnet Bottke var fadder.



Bernhardt og Martine Bottke med børn.

Bernhardt Bottke, der var tysker, og Martine havde gennem mange år et hjem, hvor unge piger kom og fødte deres børn.

Barnebarnet, Erik Bottke fra Skanderborg har lavet et meget spændende materiale om hjemmet med de mange fødsler i Hammershøj. Glæd jer til et foredrag om det i Hammershøj til forår.

Jørgen Dalager

Hoveriarbejde på Sødal i slutningen 1700-tallet

Birgit Løgstrup har i bogen "Bondens Frisættelse" meget grundigt beskrevet, hvordan diverse landvæsenskommissioner og udvalg drøftede fæstebøndernes hoveriforpligtelse i midten af 1700-tallet.

Det var betydningsfulde frihedselskende intellektuelle og monarker, der havde fokus på bøndernes vilkår. Hvordan man kunne hjælpe fæstebønderne til et bedre liv, og hvordan kunne man frigøre dem, så de kunne få mere tid til at passe deres egne fæstegårde, så man også som helhed kunne øge landbrugsproduktionen. Nu var det sådan, at det i disse kommissioner var godsejerne, der kom til orde, og når noget blev sendt til høring, så var det også dem, der blev hørt.

For bedre at forstå medfølgende "Opgørelse over hoveri på Sødal Gods i 1779" (Oversat af Gerhard Hørdum, Frederiks) indsætter jeg et klip fra "Bondens Frisættelse" s. 167.

Bonden skulle tildeles et stykke jord i henholdsvis rug-, byg- og havrevangen af den størrelse, at der kunne sås halvanden td. rug, to tdr. byg og halvanden td. havre. På disse tre stykker jord skulle fæstebonden eller hans folk udføre alle årets landbrugsarbejder, dvs. pløje, harve, så og høste. Det årlige hoveriarbejde blev udspecificeret og ville sammenlagt være 110 dage - heraf 40 spanddage, hvor en karl mødte med heste og vogn, plov eller harve, og 70 gangdage, hvor en pige eller dreng mødte, kun med håndredskaber. Landinspektør Berner nåede på samme måde med udgangspunkt i kobbelfbruget på Antvorskov og ved en sammenligning med holstenske forhold frem til 122 hovdage - 34 spanddage og 88 gangdage."

Det fremgår ikke af kilderne, hvem der står bag udfærdigelsen af "Opgørelse over hoveri på Sødal Gods 1779", men det er mest nærliggende, at det er Didrik Iversen, der lægger grunden til arbejdet. Didrik er på Sødal fra 1735 – 1764.

Rørsig skriver i Viborg Stifts Folkeblad følgende om Didrik Iversen: "Saa tager vi (1764) afsked med Didrik Iversen, sikkert en af det forrige Aarhundredes fremragende og tiltalende Landmænd paa Viborgegnen, en Mand, der utvivlsomt ved sin personlige Dygtighed har arbejdet sig frem til at raade over og senere eje 297 Tønder Hartkorn, en Mand, som kunde træffes paa Fæstebondens Lergulv, i de gamle hyggelige Præstegaarde, blandt Landsdelens højeste Embedsmænd og mellem den jydsk Højadels Medlemmer, en Mand, over hvis Liv og Eftermæle der ikke falder en eneste mørk Stribe eller Skygge."

Med de rosende ord, kan man jo godt forestille sig, at Didrik ville have orden i sagerne.

Rart var det nok ikke at være fæstebonde, men det var i alt fald rart at vide under hvilke betingelser, man skulle yde hoveriarbejde.

Jørgen Dalager

Opgørelse over hoveri på Sodal Gods i 1779.

	Spanddage	Gangdage
Foranførte 44 hoveribønder, som alle er halvgårde, er efter deres fæstebrevs indhold, pligtige at forrette hoveriet efter ordentlig omgang, og ved enhver sin lod udi ager og eng at dyrke.		
Hvornæst ifølge kongl. allernaadigst anordning af 12. august 1773 dens 6 paragraf, blive at sætte hvor mange spand- og gangdage, hver bonde til anden gårdens tjeneste bør afgive, såsom:		
1. Kornets rensning, da består laden af 22 gulve, hver gulv beregnet til 40 à 50 tdr altså behøves til hver gulv pp (= osv) for dagens kortheds skyld - 14 folk pr. gulv er 308, som bliver fra hver bonde		7
2. Skovning af fornøden bygningstømmer og brænde af hver bonde	3	6
3. Torveskær til ildebrand (= brændsel)		
a. Skar-tørv at hjemføre til samme at skære 2 gangdage, at bære ud 2 gangdage, at rejse 1 gangdag, skruer (= stable) 1 gangdag og henlægge på anviste steder 1 gangdag, er i alt for hver	2	7
b. Hede-tørv til samme at skære 2 gangdage, at rejse 1 gangdag, skruer 1 gangdag og henlægge i behørigt steder 1 dag er i alt for hver	2	5
4. a. Til brændelyng hver bonde	1	1
b. Tækkelyng	1	1
5. Til hamle save (?)	1	1
6. Kornstakke i laden at indbringe samt det overskydende halm at sætte i stak af hver	1	1
7. Behøvede folk til ladegårds husenes reparation af hver	2	4
8. Vandstedernes rensning ved gården og i marken af hver	3	3
9. Flytning fra en gårds sælger, køber eller forpagter af hver	1	
10. Fedeværers (?) kørsel	1	
11. Dersom jordblanding og lyng- trækning ej under avlingens drift skal være forstanden, så udfordres til samme som uomgængelig i disse egne i det allermindeste		
a. Til lyng at slå, jord at grave og fa? På malkepladsen og andre steder til gødningens formerelse af hver	3	6
b. Til jord og møgblanding af hver	8	6
12. Godtingens sammenskovning og h? rensning i ladegården af hver		3

Som på det allermøjest anført, efter egnens og stedets beskaffenhed, eftersom bøndernes vogne er så små og slet indrettede, at de ej kan anses uden for trillebørre og hakkelskister, og i henseende til gangdagene, da betjener bonden sig af sine egne børn, som oftest er små og ringe, og ej er i stand, uden så betydelig skade, at forskaffe andre tjenstdygtige folk.

Datum Sødahl

En udvandrer krydser sit spor

Birthe Dalsgaard

Marinus alias Maurice Andersen udvandrer fra Lindum

I 1918 udvandrer Marinus Andersen fra Lindum til USA og slår sig ned i byen LeRoy i staten Illinois. Her bytter han fornavnet ud med det mere amerikanske klingende Maurice. Maurice er søn af Jens Peter Andersen, Nørrehedehuset ved Lindum Skov. Han blev født i 1896 som nr. 2 af 6 børn. I mange år efter hans udvandring kender familien i Lindum ikke til hans skæbne, fortæller hans niece Vita Pedersen, Viborg, men i 1950 – 32 år efter hans udvandring - tager han pludselig igen kontakt til familien. Han sender et brev til sin bror Hoff til forældrenes adresse i Nørrehedehuset i Lindum. Brevet bliver begyndelsen til en vedvarende brevveksling mellem Maurice og tre søskende i Lindum – I de følgende 30 år frem til Maurices død i 1979 er de ofte i kontakt med hinanden. Maurice når at besøge Lindum 3 gange i de følgende år. Familiekontakten bevares imidlertid også efter Maurice - helt frem til årskiftet 2016/2017. Det er Maurices datter Alvilla, der fastholder kontakten til familien i Danmark – og budskabet om hendes død får familien i Danmark her i vinteren 2017 helt fra både en fætter på Maurices amerikanske kones side og fra det plejehjem i Illinois, som Alvilla har opholdt sig på de senere år.



Marinus ca. 1950 – altså omkring det tidspunkt, hvor han genoptog kontakten til familien i Danmark

Lokalarkivet i Ørum erhverver materiale om Maurice Anderson

Der er ret få, der gennem en årrække har skrevet breve om deres hverdagsliv og har fotograferet dagliglivet, og der er endnu færre af modtagerne af disse, der har bevaret dem. Breve og fotosamlinger kan være med til at give liv og indhold til lokalhistorien. Derfor er det af stor lokalhistorisk værdi, at Maurices niece – Vita Pedersen – har stillet kopier af den fuldstændige brevveksling mellem Maurice og Hoff, sendte billeder og fotos fra besøg i Lindum til rådighed for lokalarkivet i Ørum. Rigtig mange af Maurices fotografier fandt Vitas fætter i boet efter Alvilla og sendte dem tilbage til Danmark her i vinteren 2017.

Maurice beretter i sine breve om to ting. Han fortæller løst og fast om liv og arbejde i sin hjemby LeRoy i Illinois og giver dermed et bidrag til historien om danskere, der udvandrede. Dernæst – og det er det væsentligste i det følgende - er hans beretninger, fotografier og spørgsmål med til at kaste lys tilbage på Lindums historie – Vi skal her i artiklen komme tilbage til, hvordan materialerne gør det.

Maurice bliver dansk-amerikaner

Da vi i 1950 gennem brevene møder Maurice, er han på mange måder blevet amerikaner. Han gør selv opmærksom på, at det er svært for ham at formulere sig på dansk – og hans breve er da også fyldt med amerikanske udtryk og vendinger. Han løfter aldrig sløret for, hvorfor han ikke har skrevet i alle de foregående år, men han viser stor nysgerighed efter at høre om både familien, om Lindum og om det danske. Det går ham godt i USA. Han har i mange år arbejdet på forskellige maskinfabrikker og er et aktivt medlem af maskinarbejdernes fagforening og af den lokale lutherske kirke. Det viser den nekrolog, som datteren Alvilla sender efter hans død i 1979. Han gifter sig med sin amerikanske kone Hazel allerede i 1924 og sammen får de datteren Alvilla, der sandsynligvis er opkaldt efter søsteren Alvilda tilbage i Danmark. Familien har bil og bor i eget hus. En gennemgående tone i brevene er glæde over både familien, arbejdet og livet i det rige og teknisk avancerede USA med bla. mange biler.

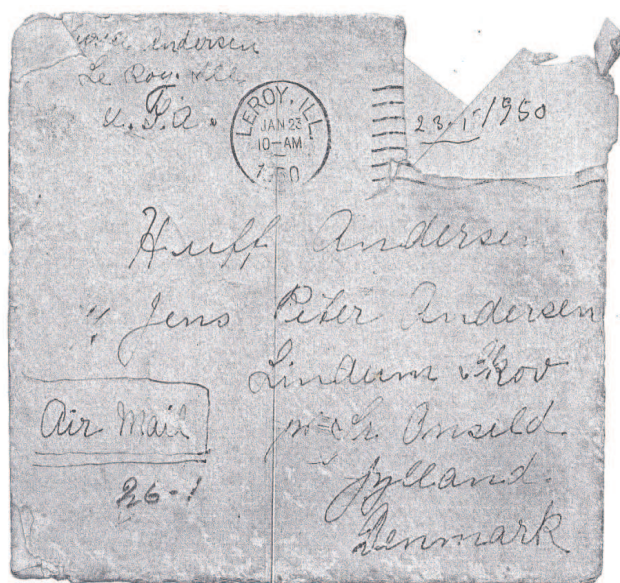
Maurice krydser sit spor

Naturligt nok er det første, der bekymrer Maurice,

da han i 1950 tager kontakt til familien i Lindum, hvad der er sket her i de mange forløbne år. På det tidspunkt er forældrene – som han nok må formode - for længst døde, men også søsteren Katrine er borte, da han får kontakt.

Til gengæld bor den yngre bror Hoff stadig på ejendommen ved Lindum Skov. Han er siden 1925 ejer af ejendommen og driver denne sammen med sin kone Mary – mor til Vita.

Maurice kaster lys over Lindums historie på to måder. For det første peger han med sine spørgsmål i brevene til broderen på den store forandring, der er sket i området fra starten af 1900-tallet og frem til 1950. For det andet dokumenterer både tilsendte billeder hjemmefra og egne fotos fra besøg i 1955, hvordan en del af Lindum ser ud i 1950'erne. Begge dele er spændende for os i dag – for vores viden om og forståelse af vor lokale forhistorie.



Første brev fra Maurice i LeRoy til Hoffs i Lindum i januar 1950.

I det andet brev til Hoff spørger Maurice til, om "I har fået lys og gas i Lindum". I 1950 har Lindum faktisk haft elektricitet i mere end 20 år. Når Maurice ikke ved det, er det naturligvis, fordi han ikke har haft lejlighed til at følge med i, at der også i Danmark har været en rivende udvikling på det tekniske område.

Men med spørgsmålet peger Maurice på, at det var et fattigt Lindum, som han forlod 1918. Fotoet af Maurices hjem – Nørrehedehuset fra starten af 1900-tallet - er et billede på denne fattigdom.

Fotoet af den ombyggede ejendom med telefonpæle fra 1946 viser til gengæld, at der er kommet velstand og ny teknik til ejendommen i de forløbne år. For Hoff og hans familie – som i øvrigt for mange husmænd i Lindum og Danmark - er det lykkedes at arbejde sig frem til større velstand. Efter nogen tids breve frem og tilbage over Atlanten sender Hoff billedet ovenfor af den ombyggede ejendom til Maurice med følgende tekst på bagsiden: "Her ser du saa, som dit gamle Barndomshjem ser ud i 1946, du kan jo nok se, det er flyttet på den anden side af Vejen". Maurice bliver tydeligt meget forbavset over den forvandling, der er sket med barndomshjemmet og giver udtryk for, hvor smuk en ejendom, som Hoff har.



Nørrehedehuset som det så ud i starten af 1900-tallet og den ombyggede ejendom – fotograferet i 1946. Det sidste billede sendte Hoff til broderen for at vise ham den "ny" ejendom.

Maurice begynder snart at ytre ønske om at komme på besøg, og han er på sin første tur tilbage til Lindum i 1955. I forbindelse med især det første besøg i Danmark tager Maurice en række billeder, og sammen med de tilsendte billeder, er det disse billeder, der bidrager til at komme et stykke rundt om Lindum i 1950'erne.

De fleste af os ved fra familiealbum, at billeder af personer, huse og gårde sammen med fester, herunder bryllupper, barnedåb, fødselsdage og sølv- og guldbryllupper ofte fylder langt mest. Maurice har også sådanne motiver – men herudover er der to ting, som er særligt spændende ved hans billeder. For det første får han tilsendt en række billeder fra Hoff af arbejdsprocesser, og han fotograferer også ofte selv arbejdsprocesser. Det betyder, at billederne er fulde af liv, og de viser os, hvordan man gør i 1950'erne. Se blot her fx billederne af broderen Hoff, der sætter neg i traver og af Hoff's kone Mary, der trækker køerne på marken sammen med barnet Ernst.



Hoff sætter traver, og Mary trækker køerne på græs. Fra Maurice Andersens fotoalbum. Sendt fra Hoff til Maurice i 1950

Dernæst er Maurice interesseret i at dokumentere hele partier fra Lindum i forbindelse med sit besøg - og det er sjældent, at amatørphotografer interesserer

sig for at gøre det. De to billeder fra krydset i Lindum midtby er eksempler på, at vi får dokumentation for, hvordan Lindum By ser ud i 1955 med bl.a. et billede af Lindum gamle smedje.



Lindum, hvor vejene, der i dag hedder Skibdalvej og Drøwten, krydser hinanden. På første billede vises Skibdalvej mod Viborg, andet samme mod Hobro. Skråt over vejen ses gavlen af Lindum gamle smedje. Billederne er taget af Maurice Andersen i 1955.

Vi må tro, at det for Maurice har været vigtigt at kunne fastholde erindringen om barndomshjemmet og fødebyen med fotos for sig selv og for at kunne vise disse til familie og venner hjemme i USA. Når der er langt flest billeder fra 1950'erne – billeder sendt fra Hoff til Maurice og Maurices egne fotos fra 1. besøg - skyldes det måske, at det er her, at behovet for dokumentation er størst. For os i lokal-samfundet er det heldigt, at billederne er taget, bevaret, sendt til Danmark – og at de er delt med lokalarkivet.

To flittige hænder gik i stå..

Gunner Vesterby, Løvel døde i februar måned, næsten 90 år gammel. Gunner var aktiv til det sidste, og så sent som i december måned hjalp han sønnen Johannes med salg af juletræer.

Gunner var medstifter af vores Lokahistoriske gruppe i Løvel og var særdeles aktiv.

Hans store lokalkendskab og historiske interesse sammen med hans gode hukommelse var meget værdifuldt for Løvels historie – og for at få det fortalt videre, - og for at få det nedskrevet.

Den ildhu og viden han besad kan ikke erstattes. En æra er slut.

Gunner var født i Løvel på Annexgården i Løvel og gården har været i familiens eje siden før 1800 tallet, da hans forfædre var fæstere til Rødding Præstegård.

Familien har en meget fornem slægtsbog, som er ajourført fra 1710 og frem til vor tid. Store familie-tragedier og mange hæderspræstationer har præget familien. Disse beretninger værnede Gunner om. Udover familien og nærsamfundet, var det ofte de små ting, de enkle og gode værdier, der stod Gunnars hjerte nærmest.

Rammende er Mads Hansens tekst fra 1866, som Gunner ofte citerede:

*Jeg er en simpel bondemand, så jævn og ligefrem.
Dog elsker jeg min ringe stand, thi i mit lille hjem,
der vokser blomster milde, med farve og med duft,
min er den klare kilde og min den friske luft.*

Gunnars store viden, hans stille facon og dejlige humor vil blive stærk savnet i vor kreds.

Ære være Gunner minde.

Jonna Bach



Gunner Vesterby og hans kone Jenny

”Lær din by at kende” - gåtur gennem Tinggade i Løvel

Vejrudsigten var ikke for god, og nogle få dråber regn om eftermiddagen forøgede spændingen for Løvel Lokahistoriske gruppe, der onsdag d. 28. juni havde indbudt til en aftentur gennem Tinggade i Løvel under mottoet ”Lær din by at kende”. Men regnen udeblev og 43 personer troppede op. Invitationen henvendte sig først og fremmest til de mange tilflyttere, der er i Løvel, men mange, der havde boet i Løvel altid, og tidligere Løvelboere mødte også frem.

Turen startede på Kirkepladsen hvor Henning Nielsen bød velkommen, hvorefter Karsten Rasmussen fortalte om Mindelunden og de 2 gamle skoler og der har ligget der, ivrigt suppleret af deltagerne med sjove krøniker og god viden.

Bjarne Kristensen og den tidligere købmand Erling Thorup kunne fortælle om den gamle købmandsforretning, der lå ved siden af skolen. Den blev nedlagt, da Erling Thorup byggede en ny butik på Gl. Ålborgvej.

Turen gik videre østpå, hvor Marie Nielsen og Jonna Bach kunne fortælle om de gamle ejendomme og gårde, der lå tæt i Tinggade i gamle dage. De fleste gårde er i dag nedlagte, og enten helt fjernet, eller renoveret og brugt som beboelse.

Bent Kjærsgård, Henning Nielsen, Jørgen Sørensen og Bjarne Kristensen, der alle er opvokset i Løvel, kunne fortælle om husene, mennesker der boede der og drengestreger, der var blevet udlevet og måske ikke fortalt før nu.

Aftenen sluttede på ”Østergård”, hvor Inga Jacobsen stod klar med kaffe og kage. Hun kunne fortælle den gamle gårds historie og alle kunne nyde den store smukke have. Snakken gik lystigt om aftenens oplevelser og gamle minder blev opfrisket.

Det var en rigtig god aften, og som Lokalhistorisk gruppe har planlagt, bliver arrangementet gentaget **lørdag d. 2. sept. Kl 14**, hvor man håber, der også bliver deltagelse af børnene.

Der blev efterspurgt et lignende arrangement til Gl. Ålborgvej og Gillebakken. Det blev taget til efterretning og kan måske blive et arrangement i 2018.



Bidingsværkshuset, hvor skomageren boede, er Løvels ældste bevarede hus.



Tidligere vognmand Jørgen Sørensen kunne fortælle anekdoter fra foreningslivet og ungdomsballer i forsamlingshuset. Forsamlingshus i Løvel blev bygget i 1882 og var ét af de første forsamlingshuse i Danmark. Huset blev renoveret i 1967.

Jonna Bach

Historien om Tjeleegnen.

Tjeleegnens Lokalhistorisk Forening har en intension om, at indsamle historier og fortællinger fra lokalområdet. Mange personer ligger inde med en viden om personer, hændelser og lokaliteter som kunne være interessant at bevare for eftertiden. Meget af denne viden kan uden tvivl kobles til allerede kendte fortællinger og dermed være medvirkende til, at få et bedre billede og en mere korrekt sammenhæng af historien.

Vi vil forsøge at samle forskellige grupper i løbet af vinterhalvåret til snak og fortællinger. Det vil være således, at disse grupper i al væsentlighed gerne skal sammensættes egnsvis. Møderne vil blive afholdt på Arkivet i Ørum, da der med inddragelsen af lokalerne fra den tidligere køreskole, nu er mulighed for denne slags arrangementer. Møderne vil fortrinsvis være i dagtimerne og Lokalhistorisk Forening vil her servere samtalekaffe og huskekager. Det vil på et senere tidspunkt blive indkaldt til disse møder, hvor vi håber på lyst og interesse for dette tiltag.

Karsten Sørensen

Vestergade 6, Ørum



Ovenstående billede er af ejendommen Vestergade 6, Ørum. På bagsiden af billedet står der **Sommeren 1935 – Musse og Jumben**. Personerne på billedet er nogle af husets beboere. I midten ses Malermester Søren Alsen (1894) og hans hustru Marie (1900). Længst til venstre ses Birthe Alsen (1930), derefter Anna Alsen (1923) til højre for Marie ses Erik Alsen (1930).

I 1920 flyttede Søren og Marie Alsen fra Hammershøj og valgte her Ørum som deres fremtidige opholdssted og samtidig etablerede de Ørum Malerforretning. De første 5 år boede de til leje et par steder, hvorefter de i 1925 erhvervede en grund og opførte det hus som ses på billedet. Hest og jumpe er lånt af en nabo, og der har nok stået søndagstur på programmet.

I 1963 overtog Anker og Olga Alsen ejendommen og videreførte Malerforretningen indtil 1991.

Ejendommen er nu solgt til AK-Total, ved Kim Pedersen, og der forestår nu en gennemgribende renovering af huset. Kim Pedersen har udtrykt ønske om, at tilbageføre huset til dets oprindelige stil og udseende. Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening har været behjælpelig med, at fremskaffe div. billeder og anden dokumentation omkring huset.

Karsten Sørensen

Nyt fra Arkivet

I en brydningstid

2017 indvarsler på flere måder at nye tider er på vej for de lokalhistoriske foreninger. Nogen vil måske hævde at de nye tider allerede nu har været længe undervejs. Når jeg alligevel fremhæver 2017 som et år, der indvarsler væsentlige ændringer, er det blandt andet fordi der med virkning fra den 1. januar i år er indgået en aftale mellem ABM institutionerne (arkiver, biblioteker, museer) og Copydan om tilgængeliggørelse på internettet via overførsel i digitaliseret form af fotografier i institutionernes samlinger. Indenfor den kommende tre-årige periode forventes det at ABM institutionerne har digitaliseret og/eller tilgængeliggjort ca. 4 millioner fotografier. Aftalen har som konsekvens at vores lokalhistoriske arkiv skal have digitaliseret i omegnen af 3000 fotografier senest ved udgangen af 2019. Det er en proces, der så småt er gået i gang idet vi i øjeblikket er ved at systematisere flere tusinde identificerbare fotografier opdelt efter de gamle sogne i det daværende Tjele kommune og kategoriseret under forskellige relevante emner. Arbejdet forventes at skulle pågå endnu nogle få måneder, hvorefter den egentlige digitaliseringsproces kan tage sin begyndelse.

Behovet for at gøre fotografier og artikler mere tilgængelige på internettet sker ud fra flere forhold. Man deler udvalgte arkivalier med offentligheden for at flest muligt kan få glæde af dem, men de digitaliseres også for på den måde at blive sikret for eftertiden. I den bedste af alle verdener skulle hvert eneste dokument, som arkivet råder over, digitaliseres. En proces der nok må anses for noget urealistisk.

Behovet for at digitalisere institutionernes fotografier er formentlig blot indledningen til en udviklingsproces, der over tid - også for lokalarkivernes vedkommende - må forventes at gøre brug af virtual reality, herunder 3 eller endog 4 dimensional tilgængelighed.

Den teknologiske virkelighed må til gengæld ikke erstatte de mere personlige relationer der forekommer eksempelvis når folk udefra aflægger arkivet besøg, hvad enten det er for at aflevere noget værdifuldt materiale eller søge oplysninger om dette eller hint – eller bare for at få en snak og en kop kaffe. Den 26. april i år inviterede vi til ”Åbent Hus”. Et arrangement der var vel besøgt (ca. 70 besøgende) og som vi oplevede som meget vellykket. Ikke mindst takket være de mange frivillige der hjalp til både med bagning og med at varetage en række praktiske opgaver.

Udover de udfordringer der følger af den teknologiske udvikling har vi gennem en ihærdig indsats fra blandt andre fhv. arkivleder Sv. Haakon Jensen og bestyrelsesformand Knud Østergaard fået bragt 10 tidligere sognesten hjem til arkivet. Stenene, som tidligere stod foran rådhuset, forventes efter en renovering at blive opstillet foran arkivet.

Endelig ser vi frem til et formaliseret samarbejde med Ældresagen hen over efterår og vinter i form af lokalhistoriske byvandring i det tidligere Tjele kommune. *Arkivleder Jimmy Fisker*

9/7 På Facebook: "Sommerens gode arkivnyhed er, at Sammenslutningen af Lokalarkiver har modtaget en gavmild donation på 2,5 mill. Kr. fra Den A.P. Møllerske Støttefond." Støtter de tiltag artiklen her omhandler.

OBS! OBS! Obs!

Vedr. kontingent 2107.

Da opkrævning af årets kontingent udgør en væsentlig del af foreningens budget, vil vi selvfølgelig søge veje til at minimere dette. Vi ser derfor gerne, at I overfører årets kontingent – 150/husstand eller 100/enlig – til **Konto: 5966 0005005126**.

Husk at mærke indbetaling med medlems nr. efterfulgt af årstal 2017. Nummeret fremgår af adressefeltet på bagsiden af Tjele på tværs.

**Så er der arkiv i hele hu-
set, og nu går man ind
her.**



**Jimmy Fisker og flere
frivillige er her hver
mandag fra kl. 14–17.**



**Sognestenene bliver snart
rejst i græsset foran Arkivet**

**Søg og du kan få
hjælp til at finde.**